

JU NESBE

KRALJ USA

KRALJEVSTVO II

S norveškog preveo
Igor Solunac

■ Laguna ■

Naslov originala

Jo Nesbø

KONGEN AU OS

Copyright © Jo Nesbø, 2024

Published by agreement with Salomonsson Agency

Translation copyright © 2024 za srpsko izdanje, LAGUNA

KRALJ USA

1

Svako ima slabu tačku. Tata mi je usadio tu misao dok me je učio da boksujem. Bio sam manji od ostalih, ali pokazao mi je da i najstrašniji protivnik ima rupu u odbrani, mesto koje nije pokriveno, grešku koju je osuđen da ponovi. Naučio me je i da nije dovoljno samo pronaći tu tačku, već moraš imati i dovoljno hladno srce da je bez oklevanja iskoristiš. I eto tu se otkriva moja slaba tačka. Srce koje je krvarilo za ljude kao što sam ja, koje je svaku slabost prepoznavalo kao svoju. Ipak, naučio sam lekciju i srce mi se ohladilo. Da, može se reći da je sad ledeno, okamenjeni mrtvi vulkan koji je poslednju i konačnu erupciju imao pre osam godina. A već tad je bilo hladno. U dovoljnoj meri da sam već tad bio ubica.

O tome sam razmišljao dok sam stajao na stepenicama velelepne kuće s garažom i jabučnjakom u jesenjim bojama u Ćelsosu u Oslu. Da sam ubica.

Bila je subota uveče, skoro osam sati, i upravo sam palcem pritisnuo zvonce, tik ispod keramičkog srca na kojem je pisalo da tu živi porodica Halden i pored prezimena smajli.

Ne znam da li sam razmišljao o ubistvu jer me je već grizla savest ili da bih se uverio kako je to nešto za šta sam sposoban – učinio sam i gora zlodela.

Srce mi je brže zakucalo kad sam začuo korake u kući. Sad samo polako. Smireno i završi s tim.

Vrata su se otvorila.

„Dobro veče?“

Muškarac je bio visok, mnogo viši od mojih metar sedamdeset pet. Vitak, skoro mršav. Sede kose, ali mladalačkog lica. Star četrdeset jednu godinu, to sam proverio. Iza njega u hodniku dva skijaška odela na kukama, i cipele za decu i odrasle u uobičajenom uređenom rusvaju porodica s malom decom. Prema podacima katastra koje sam pronašao na internetu, već četiri godine su vlasnici kuće. Pretpostavio sam da je supruga Benta Haldena želela kuću jer im je trebalo više prostora kad je prinova broj dva bila na putu, barem sam tako protumačio objave s njenog naloga na *Instagramu*. S druge strane, on je oduvek želeo dom na uzvišenju kako bi bio blizu terena za trčanje i skijanje. U pretrazi na *Guglu* ime mu se pojavilo na spisku učesnika u raznim takmičenjima u skijanju i snalaženju u prirodi. Međutim, drugo dete je bilo još malo, tako da mu nije ostajalo mnogo vremena za vežbanje kao što je namerao. S jedne strane zato što je dvoje dece i više nego dvostruko više posla nego kad imaš samo jedno, ali najviše zbog toga što je preduzeće koje je pokrenuo sa saradnikom Junom Furom zahtevalo više – ne manje – posla nego pre no što su postali sopstveni poslodavci. Ruku na srce, sve su to bila nagađanja, ali sumnjam da sam mnogo omašio. Preduzeće se zvalo *Geodata* i bilo je uposleno da mapira geološke uslove oko tunela Tode u vezi s preuređenjem puta koji je dosad prolazio kroz Us, a tako je bilo i sve dokle seže pamćenje stanovnika, mnogo pre nego što je 1931. godine označen kao magistrala.

Progutao sam pljuvačku. „Roj Opgard. Ne znam da li me se sećaš.“ Pokušao sam da zvučim opušteno, kao veseljak sa sela. Nisam naročito vičan tome, mada pretpostavljam da svejedno ličim na Roja. Pomalo turoban, zatvoren i uzdržan. Srećom po mene, Norvežani izgleda imaju poverenja u takve. Čini se da

verujemo kako postoji veza između stidljivosti, druželjubivosti i iskrenosti. Pa, i ja mislim tako, zato je to valjda u redu.

Bent je otegao *aaa*, kao nešto između *da* i *ne znam*.

„Popravio sam ti auto dok si zbog posla bio u Usu“, rekoh.

Zamahnuo je kažiprstom u vazduhu kao da udara bičem.

„Naravno! I odlično si to obavio.“

Čelo mu se naboralo u više zabrinutih crta nalik slovu *V*.

„Uplata nije prošla?“

„Jeste, jeste.“ Pokušao sam da se nasmejem. „Izvini, trebalo je da se najavim, ali mi u selu to tako radimo, znaš, samo svratimo i pozvonimo na vrata. Ali bio sam u Poljskoj, samo što sam doleteo, i kad sam već u gradu, setio sam se da imam nešto u prigradi za rukavice što pripada tebi. Ovo.“

Podigao sam mu predmet ispred lica. Video sam kako Bent uopšte nema predstavu šta je ta sjajna metalna stvarčica. „Pronašao sam ga nakon što si preuzeo auto, jednostavno sam zaboravio da ga vratim. Auto može da ide i bez tog dela, ali je mnogo bolje s njim. Gde ti je vozilo?“

„Auto? Sad? Ma mogu ja to i sâm da namestim. Šta je to uopšte?“

„Kako nameravaš da ga namestiš?“

Bent me je pogledao. Nasmejao se i zavrteo glavom. „Pa dobro, reci mi.“

„Platio si me za posao koji jednom u životu nisam dobro obavio, a ovo će potrajati pet minuta. Gde ti je auto?“

„U garaži“, reče Bent, skinuvši ključeve audija s kuke, i stade da obuva patike. „Kamila! Idem do garaže!“

Odgovor je došao negde iz kuće. „Sigurd treba staviti na spavanje.“

„Ti je spremi, a ja ću da joj pročitam priču!“

„Imaš li dece?“, upitao je Bent uz krckanje šljunka na stazi prema velikoj garaži okrećenoj u belo. Nisam bio spreman na to pitanje i samo sam klimnuo glavom, trudeći se da ne razmišljam o tome kako bi sad trebalo da joj je već sedam godina.

Nisam čak siguran ni da li je devojčica, ali sam iz nekog razloga sve više ubeđen u to. Progutao sam knedlu. Svake godine postajala je sve manja, ali nikako da u potpunosti nestane.

„Znači, ti vodiš tu auto-mehaničarsku radnju kod Usa?“
upitao je ljubazno. „Ili se nalazi u Usu?“

„Kako se uzme. Ne, već je dugo zatvorena. Ali po zanimanju sam auto-mehaničar, pa povremeno popravljam automobile iz zabave. Držim benzinsku pumpu koja se nalazi pored.“

Skrenuli smo ka garaži, a Bent je podigao ključeve automobila. Vrata garaže su se otvorila na dugme. Primetio sam da su veoma skupa. Bent Halden bi danas verovatno izabrao drugačija.

„Da, sad se sećam momka iz kraja koji mi te je preporučio. Ti si brat onog... kako se beše zove...“

„Karl Opgard“, uzvratio sam.

„Da.“ Bent se nasmejao dok smo ulazili. „Kralj Usa.“

Primetio sam da je odmah shvatio koliko je to zvučalo prezrivo. Kao da je Us neko smrdljivo mestašce u kojem se Karl predstavlja kao nekakav smešni kralj, tako nešto. Kralj đubrišta.

„Nisam tako mislio... koliko sam shvatio, on je vlasnik dosta toga tamo.“

„On je vlasnik najvećeg dela spa centra Us. Možeš li da otvoriš auto?“

„Da, ali zar ga to ne čini kraljem Usa?“

Seo sam za volan, a Bent se uvukao na suvozačko sedište. Izvadio sam odvijaj, skinuo poklopac ispod volana i počeo da odvijam. Bent je s lažnim zanimanjem pratio šta radim.

„Kako ide?“, rekao sam, pomerajući žice. „Iz preliminarnog izveštaja sam video da ste zaključili kako planina pored Todea izgleda sasvim u redu.“

„Tačno.“

„Dobro. Koliko ste sigurni?“

„Prilično.“

„Može li čovek da bude siguran kad su u pitanju planine koje ne vidi?“

„U velikoj meri. Ali naravno, uvek postoji određena neizvesnost u vezi s tim kako se tumače seizmički podaci.“

„A zapravo vi – tačnije ti – tumačite i iznosite zaključke, zar ne?“

„Pa, u suštini da. Zajedno s mojim partnerom.“

„Jun Fur?“

„Da, Jun i ja smo glavni geolozi.“

„Dakle, ti si vlasnik šezdeset posto, a on četrdeset. Pa šta radite ako se ne slažete?“

„Oh, baš dosta znaš o nama. Kako...“

„Ma to je jednostavno proveriti u registru preduzeća u Brenejsundu. Znaš, nedavno sam proveravao finansijske izveštaje američke kompanije koja pravi rolerkostere u zabavnom parku. Međutim, to nije bilo baš jednostavno. Tad mi je sinulo koliko je kod nas u Norveškoj sve dostupno očima javnosti. Mi smo narod pun poverenja, a Amerikanac bi to verovatno nazvao prostodušnošću. Međutim, to je upravo zato što vidimo sve, i mnogo se oslanjamo jedni na druge. Kao u malom mestu. U Usu svi znaju sve o svima. Skoro. Naravno, ne znači da se svi međusobno volimo, ali pretpostavljamo da ljudi uglavnom govore istinu. Baš kao što *Norveški putevi* smatraju da je tvoj i Junov zaključak istinit.“

„Stekli smo dobar ugled, zar ne?“

„Ali ne stojite baš dobro finansijski.“ Podigao sam pogled i osmehnuo se uz izvinjenje. „Mislim, ako je verovati Brenejsundu.“

Bent se pomalo napeto osmehnuo. „Sve se usporilo tokom pandemije. Šta te zapravo zanima?“

Ponovo sam se usredsredio na posao: „Zanima me koliko si siguran da je moguće izbušiti tunel u okviru budžeta koji je određen za izmenu magistrale. Na skali od jedan do deset, na primer.“

„Pa“, zaustio je Bent. „Možda osam. Devet ako kažemo da cena ne sme da prekorači dvostruku vrednost.“

„Zašto ne deset?“

Nije odgovorio, samo me je odmerio.

Podigao sam odvijач. „Šta bi trebalo da se dogodi da bi promenio mišljenje?“

„Šta ti zapravo hoćeš... Roj, zar ne?“

Nasmešio sam se. „Izvini, Bente. Postavio sam ti pitanja na osnovu tehnike istraživanja ubedljivosti. Suština je da postaviš pitanja i pustiš drugu osobu da sama sebe ubedi kako si u pravu. To je iz knjige koju mi je dao brat, on se bavi takvim stvarima.“

„Ubeđivanjem?“

„Da. Prodaje projekte i slično. Prilično je vešt.“

„Dakle, ovde si da mi... prodaš nešto?“

„Pa, može se tako reći. Ali preskočiću ubeđivanje.“

„Stvarno?“

„Da. Umesto toga, ubediću te na starinski način. Daću tebi i tvom partneru dvanaest miliona kruna ako iz izveštaju saobraćajne uprave bude stajalo da tunel ne treba da se gradi.“

Nastupila je tišina.

„Pokušavaš da me podmitiš?“, upitao je Bent.

Klimnuo sam glavom. „Da. Zvuči loše, ali to je verovatno tačan izraz.“

Bent se smeškao u neverici. „A šta te, za ime sveta, drži u nadi da će ti to proći?“

„Kao prvo, to što koristiš buduće vreme.“

„Molim?“

„Da si odbacio tu misao, rekao bi: *Šta te drži u nadi da bi ti to PROŠLO?* To piše u knjizi, da naš izbor reči otkriva šta mislimo, često pre nego što toga sami postanemo svesni.“

Bent je ravnodušno odmahnuo glavom. „A kao drugo?“

„Molim?“

„Rekao si: *kao prvo.*“

„Ah da!“ Otvorio sam pregradu za rukavice, izvukao saobraćajnu dozvolu i podigao je. „Pogledao sam ovo dok sam ti popravljao auto. Ovde piše da nisi vlasnik automobila, već da je

iznajmljen preko preduzeća. Iznajmljivanje je loša ekonomska odluka, znaš?“

„Pa?“

„Tamo su bile i tri istekle neplaćene kazne. To mi govori samo jedno – da ti i tvoje preduzeće imate problem s prilivom novca, Bente.“

„I zato misliš da možeš da me podmitiš? Slušaj, Roju. Radije bih proglasio stečaj nego što bih učinio nešto protivzakonito.“

Povisio je glas, ali sumnjao sam da je zaista moralno uvređen koliko se pretvarao. Klimnuo sam glavom kao da vagam mogućnosti. „Pa sad, koliko je to protivzakonito? Niko ne zna šta je tačno u tom brdu. Možda ima vode. Ili je nestabilno. Osam od deset, što znači da postoji dvadeset procenata mogućnosti da je preliminarni izveštaj pogrešan. Dosta, zar ne? Samo treba pogledati iz malo drugačijeg ugla, da vidimo postoji li još koje tumačenje tih podataka. Zar ne?“

Bent je ćutao.

„Dobro, možeš da oteraš preduzeće u stečaj, ali ne i porodicu.“ Klimnuo sam glavom prema vili i u očima ugledao potvrdu da sam ga pogodio. Pravo u slabu tačku. Porodica. Koja je i moja slabost. Međutim, potisnuo sam bilo kakvo saosećanje i ostao hladan.

„Proverio sam u zemljišnim knjigama. Zadužen si do guše, a kuću si dao kao zalog. Isto je i s kućom tvog partnera Juna. Možda ste morali da uložite malo više kad ste pokrenuli posao.“

Bent nije pomerao glavu, ali mislim da je trepnuo u znak saglasnosti.

„I onda je došla pandemija.“ Duboko sam uzdahnuo. „Dobro, prednost je u tome što ti neće biti teško da ubediš Juna da pristane.“

Bentove zenice su se raširile. „Ti si lud. Jun je...“

„... ranije osuđivan za proneveru“, prekinuo sam ga. „I nasilje.“

Bentova vilica se smrznula u otvorenom položaju.

„Presude su takođe javne. Zar ti to nije rekao? Iako se radilo o sitnim parama dok je bio student i radio u baru, dobio je uslovnu kaznu od šest meseci. Dakle, ima to u sebi. Zbog toga sam se obratio tebi, Bente. Ti ćeš mu preneti uslove. Ne bi trebalo da bude tako teško.“

Bent je progutao knedlu. Pognuo je glavu i gledao u pod. Delovao je krajnje utučeno, ili mi se bar tako učinilo. Setio sam se onoga što je tata obično govorio kad je pričao Karlu i meni o tome kako se u Americi krote konji. Najopasniji trenutak je kad konj deluje kao da je odustao i stoji potpuno mirno. Tad moraš biti oprezan, jer će sigurno uslediti još jedan pokušaj da se oslobodi.

„Mogu da oglašim stečaj i sutra se zaposlim kao geolog bilo gde“, iznenada je rekao Bent oštrim glasom. „S boljom platom od trenutne zarade.“

Znao sam da je u pravu, ali i da ga ne pokreće plata. Iza svega je stajala želja da stvori nešto svoje, da bude sam svoj gazda. Kad je rekao da vodim auto-mehaničarsku radionicu, jedva sam se uzdržao da ga ne ispravim da sam zapravo *vlasnik*. Čak sam rekao i da vodim benzinsku pumpu, a ne da je *posedujem*. Jer to zvuči tako nadmeno i hvalisavo. Sećam se Mari, Karlove ljubavi iz mladosti. Pitala me je zašto smo tako različiti, zašto se ne hvalim kao on. Odgovorio sam da je to zato što mislim da sam sebi dovoljan, što je naravno bila laž. Jer nisam sebi dovoljan, nikad nisam ni bio. U sebi, u sopstvenoj glavi, ja sam i prokleti podstanar i gazda. Disleksični, društveno neprilagođeni samotnjak bez ikakvog obrazovanja ili kulture osim onoga što sam stekao ličnim naporima u planinskom seocetu. S bratom koji je imao sve što ja nisam. Lako mu je išlo u školi, lako mu je išlo s devojka, lako mu je išlo s ljudima uopšte. Karlu nije bila potrebna knjiga o tome koju dugmad treba pritisnuti – on je *bio* ta knjiga.

„Dobro je imati poverenja“, rekao sam i vratio na mesto poklopac ispod volana. „To je najbolje što imamo u Norveškoj,

vrednije od nafte. Naravno, vlasti će se osloniti na tvoj izveštaj. Baš kao što su se oslonile na vremensku prognozu koja je rekla da će biti toliko i toliko dana magle na Hurumu i odlučile da premeste glavni aerodrom na Gardermuen. Sećaš li se? To je bilo 1994. godine. Mnogi u poslovnom svetu su želeli da bude Gardermuen. Onda je taj inženjer – Viborg se zvao – počeo da diže galamu, tvrdio je kako su merenja netačna. Ali dva dana pre nego što je trebalo da preda izveštaj parlamentu, umro je pod nerazjašnjenim okolnostima. Proglasili su to samoubistvom. Iako niko nije mogao da objasni kako je sâm i nag uspeo da probije dvostruko okno na četvrtom spratu hotela.“

Bent je neprekidno treptao. Bilo mi je žao momka, naravno da jeste. Na neki način sam se osećao loše kao oni koji bi izazvali tuču na Ortunu zato što je Karl očijukao s njihovim devojkama. Bili su ljubomorni, ništa čudno u tome. I obično su dolazili iz drugih sela i nisu znali da Karl ima starijeg brata – doduše sitnijeg od njega – koji bi se ubrzo pojavio i isprašio ih. Načisto ih izlemao. Nisam se radovao tome tad, pa nisam ni sad. Prosto se radilo o nečemu što je moralo da se učini. Radi porodice.

Bent je duboko uzdahnuo, zagledan kroz vetrobran u vrata garaže. Da, shvatio je da je zarobljen. Naravno, niko nije ni pomišljao na smrt i sakaćenje, to je samo bilo da mu dam dodatni dokaz u raspravi koju će večeras obaviti sa sobom. Tako će moći da se opravda kako ovde nije reč o pohlepi, taman posla, već o brizi za zdravlje. Je li završio? Je li moj posao ovde završen? Iskreno sam se ponadao da jeste, jer nisam imao snage da na sto stavim poslednju kartu. Da usputno pomenem njegovu suprugu i dvoje dece, u koji vrtić i školu idu.

Osim toga, kad u priču uključiš porodicu, nikad se ne zna šta bi moglo da se dogodi.

Ponovo sam podigao metalni predmet. „Oh, izgleda da sam opet zaboravio da ga namestim.“